

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie IX./2022
Senát I

Nález:

spisová značka	I. ÚS 570/2020
populárny názov	dovolací prieskum podľa § 420 písm. f) CSP
sudca spravodajca	Miloš Maďar
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	24.08.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Nedostatočná kvalita súdneho rozhodnutia, ktorého odôvodnenie nezodpovedá procesným požiadavkám práva na spravodlivý proces, môže byť predmetom dovolacieho prieskumu v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku.
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka ako žalobkyňa v druhom rade podala okresnému súdu žalobu na určenie vlastníckeho práva k určitým nehnuteľnostiam. Okresný súd rozsudkom rozhodol, že sťažovateľka je podielovou spoluvlastníčkou v ňom uvedených nehnuteľností, pretože tie patria do dedičstva po nebohej poručiťke.</p> <p>Krajský súd napadnutým rozsudkom zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu sťažovateľky zamietol. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podali žalobkyne dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a z § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Najvyšší súd uznesením dovolanie podľa § 447 písm. c) CSP odmietol a rozhodol, že žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Proti tomuto rozhodnutiu najvyššieho súdu podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť, ktorou sa domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu. O tejto ústavnej sťažnosti rozhodol ústavný súd nálezhom č. k. I. ÚS 170/2018-33 z 15. augusta 2018 tak, že základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo porušené uznesením najvyššieho súdu. Ústavný súd zrušil predmetné uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.</p> <p>Najvyšší súd vo veci opätovne rozhodol napadnutým uznesením tak, že dovolanie sťažovateľky odmietol podľa § 447 písm. c) CSP v časti, v ktorej prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a podľa § 447 písm. f)</p>

	<p>CSP v časti, v ktorej prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Zároveň rozhodol, že žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.</p> <p>Sťažovateľka sa domnieva, že krajský súd, ako ani najvyšší súd sa nezaoberali zásadnou otázkou, a to obsahom pojmu večná nájomná zmluva, a rozhodli nesprávne, keď konali bez znalosti práva. Porušili tak ústavný princíp iura novit curia, čím porušili jej právo na spravodlivý proces. Tým, že odmietli vyhovieť žalobe, odňali vlastnícke právo sťažovateľke, ktoré nadobudli jej právni predchodcovia najneskôr v roku 1906, a tým porušili právo sťažovateľky „na ochranu vlastníctva“.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu: K § 420 písm. f) CSP:</p> <p>Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd konštatoval, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje výnimku z jeho prvej vety a týka sa celkom ojedinelých – extrémnych prípadov vybočenia z medzí § 420 písm. f) CSP, o ktorý ide napríklad vtedy, ak príslušné rozhodnutie všeobecného súdu neobsahuje žiadne odôvodnenie. K predmetnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia ústavný súd považuje za nevyhnutné uviesť, že stanovisko dovolacieho súdu, ktoré vzniklo za účinnosti predchádzajúceho civilného procesného kódexu [Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“)], na ktoré sa najvyšší súd v napadnutom uznesení odvoláva, de facto podmienilo považovanie väd odôvodnenia súdneho rozhodnutia za porušenie práva na spravodlivý proces výnimočnou intenzitou týchto väd. Táto „prísnosť“ (ktorá v skutočnosti predstavovala kompromis v rámci nejednotnej rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu) v zásade nevyvolávala závažnejšie ústavnoprávne otázky, keďže ochranu proti vadám rozhodnutia odvolacieho súdu poskytoval predovšetkým dovolací prieskum tzv. „inej vady, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci“. Rozlišovanie procesného postupu súdu a súdneho rozhodnutia pri koexistencii vady konania podľa § 237 ods. 1 písm. f) a § 241 ods. 2 písm. b) OSP „pokrývalo“ celý rozsah práva na spravodlivý proces. Po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy dovolania, keď CSP neobsahuje tzv. „inú vadu“ ako samostatný dovolací dôvod, je však pri posudzovaní intenzity pochybenia odvolacieho súdu nevyhnutné chápať právo na spravodlivý proces komplexne a jeho porušenie, normované v § 420 písm. f) CSP, ako porušenie práva na spravodlivý proces v ktoromkoľvek jeho prvku, zahŕňajúc do procesného postupu súdu aj jeho rozhodnutie a všetky atribúty práva na spravodlivý proces, spájajúce sa so súdnym rozhodnutím (m. m. II. ÚS 120/2020). Aktuálnosť stanoviska je teda po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy dovolania potrebné chápať v tom zmysle, že pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Znamená to, že stratilo význam vyčleňovanie z tejto kategórie „inej vady konania“ podľa predchádzajúcej právnej úpravy. Včlenením do textu zákona formulácie o práve na spravodlivý proces sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale naopak, sprísnilo. V konečnom dôsledku zároveň platí, že vo sfére právneho poriadku Slovenskej republiky možno požadovať aj vyšší stupeň ochrany základných práv, než zodpovedá štandardom rozhodovacej činnosti ESELP, ako to vyplýva zo vzťahu dohovoru a zákona podľa čl. 154c ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 314/2020, I. ÚS 22/2021). Príliš striktné a prehnane reštriktívne chápanie druhej vety zjednocujúceho stanoviska R 2/2016 teda znamená, že dovolací súd nepodrobil meritórnemu dovolaciemu prieskumu ani rozhodnutia, ktorých vady podľa názoru ústavného súdu dosahujú ústavnú relevanciu (m. m. II. ÚS</p>

120/2020).

Z napadnutého uznesenia je zrejmé, že najvyšší súd dovolanie v tejto časti [§ 420 písm. f) CSP, pozn.] procesne odmietol. Napriek uvedenému sa k predmetnej otázke, t. j. tzv. „večnej nájomnej zmluve“ vyjadril. Urobil tak síce v rámci odôvodnenia prípustnosti dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, avšak tieto závery sú podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach preskúmvanej veci významovo aplikovateľné aj v kontexte § 420 písm. f) CSP. V konkrétnostiach napadnutého uznesenia najvyšší súd v podstatnom uviedol, že krajský súd síce pojem „večná nájomná zmluva“ v rozhodnutí použil, avšak svoje právne úvahy nezaložil na jeho výklade. Najvyšší súd konštatoval, že krajský súd len poukázal na pozemnoknižnú vložku č. 914, časť B, v ktorej sa uvádzalo, že vlastníkom spornej parcely je politická obec Spišská Belá, a to na základe večnej nájomnej zmluvy z 5. mája 1894 č. 873. K obsahu pojmu „večná nájomná zmluva“ následne zhrnul, že rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo založené na údajoch o právnom titule, na základe ktorého spomínaný pozemnoknižný vlastník nadobudol vlastníctvo, ale spočívalo na závere o nedostatku nedobromyseľnosti poručiťky.

Pri posudzovaní ústavnej akceptovateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v tejto časti považoval ústavný súd za nevyhnutné oboznámiť sa aj s obsahom napadnutého rozsudku krajského súdu, ako aj venovať pozornosť argumentácii sťažovateľky uplatnenej v dovolaní a ústavnej sťažnosti. Sťažovateľka v dovolaní nerozlišovala, ktoré z jej námietok sa týkali prípustnosti dovolania podľa § 420 ods. 1 písm. f) CSP a ktoré podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V podstatnom namietala arbitrárnosť rozhodnutia krajského súdu v otázke posudzovania inštitútu „večná nájomná zmluva“ a v nadväznosti naň aj nesprávne právne posúdenie veci. V ústavnej sťažnosti zasa dôvodila nedostatočným vysporiadaním sa s otázkou nadobudnutia vlastníckeho práva v minulosti práve v kontexte potreby vysvetlenia inštitútu „večná nájomná zmluva“ a jeho jednoznačného výkladu.

Krajský súd, ako aj sťažovateľka interpretovali pozemnoknižnú vložku diametrálne odlišným spôsobom, pričom z predmetných vyjadrení je zrejmé, že jednotlivé argumenty sa líšia v interpretácii či schopnosti „čítať“ pozemnoknižnú vložku č. 914, a nie v ich právnom rozbere či výklade tzv. „večnej nájomnej zmluvy“ (t. j. spočívajú v otázke hodnotenia predmetného dôkazu). Námietky týmto smerom sťažovateľka v ústavnej sťažnosti, ako ani v samotnom dovolaní nepredniesla, keďže sa domáhala „len“ právneho posúdenia tzv. „večnej nájomnej zmluvy“. Ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania (§ 45 zákona o ústavnom súde, pozn.) teda nebol oprávnený sa touto otázkou zaoberať, keďže by tým zreteľne prekročoval rozsah samotného návrhu. Najvyšší súd sa priklonil na stranu krajského súdu, keď uviedol, že sťažovateľkou nastolená otázka (či práva a povinnosti vyplývajúce z právneho vzťahu založeného „zmluvou o večnom nájme“ sú totožné s právami a povinnosťami vlastníka, pozn.) netvorila základ pre právne posúdenie veci vedúce k zamietnutiu žaloby, keďže ňou bola otázka dobromyseľnosti, a nie právneho titulu zapísaného vlastníka na pozemnoknižnej vložke. Ústavný súd nevyklučuje, že by táto otázka mohla byť relevantná v okolnostiach danej veci, avšak vzhľadom na argumentáciu sťažovateľky (ktorá je obsahom ústavnej sťažnosti, pozn.) je zrejmé, že potrebu právneho posúdenia tzv. „večnej nájomnej zmluvy“ odvodzovala od skutočností, ktoré sú v logickom rozpore so skutočnosťami vyplývajúcimi z voľného hodnotenia tohto dôkazu krajským súdom, ako aj so samotným znením textu obsiahnutého v pozemnoknižnej vložke č. 914 (ústavný súd predmetne konštatuje bez toho, aby sa bližšie vyjadroval k otázke, ako mal byť tento dôkaz vyhodnotený, pozn.).

Ústavný súd sa nemôže stotožniť ani s argumentáciou sťažovateľky, podľa ktorej sa mal krajský súd zaoberať skutočnosťou, komu svedčalo vlastnícke právo dotknutej nehnuteľnosti v roku 1906 v kontexte argumentácie o Verböchiho zákonníku. Argument o menovanom zákonníku však sťažovateľka neuplatnila v dovolaní spôsobom, akým ho prezentovala v ústavnej sťažnosti. Ústavný súd

teda v zmysle princípu subsidiarity považoval predmetnú námietku za neprípustnú, keďže ju sťažovateľka mala možnosť (a povinnosť, pozn.) uplatniť v konaní pred všeobecnými súdmi.

Ústavný súd sumarizuje, že napriek výhradám k zvolenému postupu dovolacieho súdu však jeho nesprávny názor týkajúci sa prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nebol v prerokovanej veci spôsobilý vyvolať kasačnú intervenciu ústavného súdu, pretože najvyšší súd síce dovolanie v tejto časti odmietol, avšak sťažovateľke na jej zásadnú výhradu poskytol relevantnú a dostatočnú odpoveď. Vzhľadom na sťažovateľkou koncipované námietky ústavný súd týmto svojím prístupom nasleduje princíp racionality v konaní o ústavných sťažnostiach, ktorý v okolnostiach individuálnych vecí prehodnocuje reálne dopady porušenia procesných práv na postavenie sťažovateľov a ochranu ich základných práv a slobôd.

K § 421 ods. 1 písm. b) CSP:

Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP najvyšší súd uviedol, že na to, aby bol napadnutý rozsudok krajského súdu podrobený meritórnemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť splnené predpoklady prípustnosti dovolania sťažovateľky, pričom dotknuté ustanovenie predpokladá potrebu vyriešenia právnej otázky, ktorú odvolací súd nastolil, t. j. vysvetlil jej podstatu, a zároveň ju dovolací súd ešte neroiešil. Ústavný súd uvádza, že tieto závery najvyššieho súdu v ústavnej sťažnosti neboli predmetom konkrétnych námietok sťažovateľky. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP môže byť len otázka právna, nie skutková. Najvyšší súd k pojmu „večná nájomná zmluva“ s poukazom na závery krajského súdu sumarizoval, že na riešení sťažovateľkou nastolenej otázky krajský súd nezaložil svoje rozhodnutie, v nadväznosti na čo najvyšší súd dospel k záveru o neopodstatnenosti jej argumentácie.

Ústavný súd konštatuje ústavnú akceptovateľnosť napadnutého uznesenia, zohľadňujúc najmä prezentovanú sťažnostnú argumentáciu sťažovateľky, v kontexte ktorej uzatvára, že v preskúmvanej veci nezistil také skutočnosti, ktoré by opodstatňovali záver o tom, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka namietané porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu odvíja od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Z týchto dôvodov ústavný súd podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde a contrario ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovet.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu:

Vo vzťahu ku krajskému súdu sťažovateľka uvádza, že tento nepoznal právo, ktoré bolo potrebné na daný príklad aplikovať. Nezaoberal sa obsahom pojmu „večná nájomná zmluva“, a tým, aké právne následky z nej vyplývajú. Sťažovateľka tvrdí, že išlo o otázku znalosti práva, pričom napadnutý rozsudok krajského súdu označuje ako nezákonný, keďže ním de facto priznal vlastnícke právo žalovanému, ktorému toto právo zaniklo ešte v roku 1906 na základe „uhorského obyčajového práva“.

Sťažovateľka aj v prípade napadnutého rozsudku krajského súdu namietala

	<p>porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktoré odvíjala od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ani v tomto prípade dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Z dôvodov uvedených v tomto náleze ústavný súd podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde a contrario ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel.</p> <p>Ústavný súd s ohľadom na vyššie uvedené ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	<p>I. ÚS 170/2018 NS SR: R 2/2016</p> <p>II. ÚS 120/2020, IV. ÚS 154/2020, IV. ÚS 447/2020</p>
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>odvolanie-rozhodnutie o odvolaní práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu odvolanie-odvolací súd dovolenie-prípustnosť dovolacie dôvody-nesprávne právne posúdenie vlastníctvo-určenie vlastníckeho práva</p>

spisová značka	I. ÚS 458/2021
populárny názov	zodpovednosť procesnej strany za skutkový základ
sudca spravodajca	Rastislav Kaššák
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	24.08.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1
analytická právna veta	Za skutkový základ sporu zodpovedá procesná strana. Civilné sporové konanie je konaním dôkazným ovládaným tzv. prejednávacím princípom (princípom formálnej pravdy). Sporová strana, ktorá sa domáha určitých právnych následkov, poniesie nepriaznivé dôsledky stavu non liquet (neobjasneného určitého skutkového stavu, resp. určitej relevantnej skutočnosti), teda procesných následkov toho, ako keby bolo zistené, že k naplneniu skutkových predpokladov hypotézy právnej normy, ktorej účinkov sa domáhala, nedošlo.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ sa v procesnom postavení žalobcu domáhal proti žalovaným určenia, že jeho rodičia boli ku dňu svojej smrti bezpodielovými spoluvlastníkmi určitých nehnuteľností. Svoju žalobu odôvodnil tým, že (prvá) kúpna zmluva, ktorej predmetom bol prevod predmetných nehnuteľností, bola súdom určená za neplatnú, a preto aj ďalšie uzavreté kúpne zmluvy, ktorými následne došlo k prevodu týchto nehnuteľností až na žalovaných, sú neplatné. Okresný súd žalobu (druhým) rozsudkom zamietol, a to aj s poukazom na rozhodnutie ÚS sp. zn. I. ÚS 549/2015, v ktorom konštatuje, že v prípade kolízie princípu ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa (princípu dobrej viery) a princípu ochrany

	<p>vlastníckeho práva pôvodného vlastníka má ochrana dobromyseľného nadobúdateľa vlastníckeho práva (t. j. žalovaných) prednosť pred ochranou vlastníckeho práva sťažovateľa.</p> <p>Sťažovateľ podal krajskému súdu odvolanie, pričom krajský súd svojim rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny. K odvolacej námietke sťažovateľa týkajúcej sa rozporu v kúpnej cene uvedenej v kúpnej zmluve a kúpnej cene reálne zaplatenej žalovanými, ktorá má podľa sťažovateľa za následok neplatnosť kúpnej zmluvy, krajský súd uviedol, že túto námietku sťažovateľ uplatnil až po tom, čo bol prvý rozsudok okresného súdu, ktorým bolo žalobe sťažovateľa vyhovené, zrušený. Zdôraznil, že sťažovateľ nebol zmluvnou stranou uzavretej kúpnej zmluvy a nebol ani prítomný pri vyplatení kúpnej ceny, preto mal na preukázanie tvrdenia žalovaných navrhnúť ako dôkaz výsluch predávajúceho ako druhej zmluvnej strany kúpnej zmluvy. Podľa krajského súdu tak sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno na preukázanie skutočnosti týkajúcej sa rozporu v dohode o kúpnej cene, a preto, ak sa okresný súd touto okolnosťou nezaoberal, nespôsobuje to nepreskúmateľnosť jeho rozsudku.</p> <p>Proti rozhodnutiu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie k najvyššiemu súdu. Prípustnosť dovolania opieral sťažovateľ o § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len "CSP") a namietal, že okresný súd mal vo veci nariadiť pojednávanie, pretože sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s výpoveďou žalovaných o rozpore v kúpnej cene stanovenej v písomnej kúpnej zmluve a kúpnej cene reálne zaplatenej, čo vylučuje dobromyseľnosť žalovaných. Sťažovateľ ďalej podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP namietal nesprávne posúdenie právnej otázky nadobudnutia vlastníckeho práva od nevlastníka bez platného právneho titulu na základe dobrej viery nadobúdateľa.</p> <p>Najvyšší súd ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom dovolanie sťažovateľa ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Z argumentácie sťažovateľa predostretej v ústavnej sťažnosti je zjavné, že sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému rozsudku uplatňuje jedinou podstatnú výhradu a namieta arbitrárnosť záveru najvyššieho súdu, ktorý aproboval podľa sťažovateľa nesprávny a ústavne neakceptovateľný postup krajského súdu odporujúci § 150, § 151 ods. 1 a § 186 ods. 2 CSP. V konkrétnostiach sťažovateľ tvrdí, že vyjadrenie žalovaných o rozpore kúpnej ceny skutočne zaplatenej a kúpnej ceny uvedenej v písomnom vyhotovení kúpnej zmluvy bolo v zmysle § 151 ods. 1 CSP nesporným skutkovým tvrdením a súdy preto mali povinnosť z neho vychádzať (§ 186 ods. 2 CSP).</p> <p>V prejednávanej veci išlo o špecifickú situáciu spočívajúcu v tom, sťažovateľ zo skutkového tvrdenia protistrany (žalovaných) vyvodzoval pre seba priaznivý právny následok v podobe absolútnej neplatnosti spornej kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovanými (kupujúcimi) a treťou osobou (predávajúcim). Bez ohľadu na to, že v danom prípade je aplikácia § 151 ods. 1 CSP o popretí skutkových tvrdení, ktorej sa sťažovateľ domáha, vylúčená (§ 470 ods. 2 CSP), keďže predmetné konanie sa začalo ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, možno súhlasiť so sťažovateľom, že skutkové tvrdenie žalovaného v 1. rade učinené v rámci jeho výsluchu na pojednávaní nebolo v priebehu konania nikým spochybnené či rozporované. Záver krajského súdu (s ktorým sa najvyšší súd v plnom rozsahu stotožnil) o povinnosti sťažovateľa navrhnúť dôkaz na preukázanie v konaní nikým nerozporovaného skutkového tvrdenia žalovaného tak vyznieva podľa názoru ústavného súdu zmätočne a rozporuplne, keďže dokazovanie sa v civilnom sporovom konaní vykonáva len na zisťovanie skutkových poznatkov, ktoré v konaní ostali sporné či pochybné (bližšie pozri Števíček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 573). Sťažovateľ preto opodstatnene najvyššiemu súdu vytyka, že aproboval právny záver krajského súdu odporujúci ustanoveniam procesného</p>

	<p>práva.</p> <p>Ústavný súd sa však nestotožňuje so sťažovateľom v tom smere, že len tvrdenie (hoci nesporné) o zaplatení inej kúpnej ceny, než bola určená v písomnom vyhotovení kúpnej zmluvy, ktorej predmetom bol prevod vlastníckeho práva k bližšie špecifikovaným nehnuteľnostiam, nemôže bez všetkého (teda bez vykonania ďalšieho dokazovania) viesť k právnomu záveru o absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy. Ani z obsahu vyžiadaného súdneho spisu nemožno bez rozumných pochybností dospieť k právnomu následku, ktorého sa sťažovateľ domáha a ktorý vyvodzuje len zo skutkového tvrdenia žalovaných. Sťažovateľ okrem opakovane produkovaného právneho vyjadrenia totiž potreboval skutkovo podložiť a objektivizovať okolnosti uzavretia spornej kúpnej zmluvy, napríklad aj v tom smere, či reálne zaplatenie vyššej kúpnej ceny než určenej v spornej kúpnej zmluve nenastalo následne na základe právom uznaného dôvodu. Sťažovateľ však ostal v konaní pasívny a spoliehal sa len na učinenu výpoveď žalovaných, hoci mu bol preukázateľne daný náležitý procesný priestor na reakcie skutkovej povahy, resp. aby svojou procesnú aktivitu nasmeroval k objasneniu skutkovej stránky veci.</p> <p>Ústavný súd na tomto mieste považuje za vhodné dať do pozornosti, že za skutkový základ sporu zodpovedá procesná strana. Civilné sporové konanie je konaním dôkazným ovládaným tzv. prejednávacím princípom (princípom formálnej pravdy), čo platilo i za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (t. j. do 30. júna 2016). Sporová strana, ktorá sa domáha určitých právnych následkov, ponese nepriaznivé dôsledky stavu non liquet (neobjasneného určitého skutkového stavu, resp. určitej relevantnej skutočnosti), teda procesných následkov toho, ako keby bolo zistené, že k naplneniu skutkových predpokladov hypotézy právnej normy, ktorej účinkov sa domáhala, nedošlo (I. ÚS 24/2019). Ak preto najvyšší súd zamietol dovolanie sťažovateľa aj v časti uplatnenej vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, nemožno jeho rozhodnutie z ústavného hľadiska vyhodnotiť ako neudržateľné, ktoré by s ohľadom na všetky okolnosti prejednávanej veci odôvodňovalo uplatnenie kasačnej právomoci ústavného súdu.</p> <p>Z týchto dôvodov ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	I. ÚS 549/2015
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	zmluva-neplatnosť aplikácia právnych noriem dokazovanie-v občianskom súdnom konaní

spisová značka	I. ÚS 121/2022
populárny názov	určenie tarifnej hodnoty sporu
sudca spravodajca	Miloš Maďar
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	17.08.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 11 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1

	<p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 3 písm. b</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3</p>
analytická právna veta	<p>Základom rozhodnutia o trovách konania ako procesného rozhodnutia musí byť stav procesný a ten je určený obsahom žaloby a jej potencionálnym výsledkom či už pre sťažovateľa, alebo pre žalobcu.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ vystupoval pred okresným súdom v postavení žalovaného v 2. rade v konaní o určenie vlastníckeho práva k určitým nehnuteľnostiam. Sťažovateľ bol do tohto konania pripustený ako žalovaný v 2. rade uznesením okresného súdu z 13. februára 2017 na základe návrhu žalobcu z dôvodu, že žalovaná v 1. rade previedla kúpnu zmluvou vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam na sťažovateľa.</p> <p>Okresný súd rozsudkom z 10. októbra 2018 žalobu zamietol, žalovanej v 1. rade nárok na náhradu trov konania nepriznal a sťažovateľovi priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. O odvolaní podanom žalobcom proti rozsudku okresného súdu rozhodol odvolací súd tak, že napadnutý rozsudok vo veci samej potvrdil, žalovanej v 1. rade nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania a žalovanému v 2. rade priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobcovi v rozsahu 100 %. Pri určení výšky náhrady trov právneho zastúpenia vychádzal okresný súd zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby určenej v zmysle § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom za tarifnú hodnotu veci považoval sumu 330 eur, čo bola cena stanovená v kúpnej zmluve uzatvorenej medzi žalobcom v žalovanej v 1. rade.</p> <p>Proti uzneseniu o výške náhrady trov konania podali sťažnosť žalobca a rovnako i sťažovateľ, pričom o týchto sťažnostiach rozhodol okresný súd uznesením z 22. marca 20121 (ďalej len "napadnuté uznesenie") tak, že ich zamietol. Okresný súd sa v napadnutom uznesení stotožnil s názorom vyššieho súdneho úradníka týkajúcim sa určenia základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby a obdobne pritom poukázal na závery uvedené v náleze ústavného súdu č. k. I. ÚS 544/2019 z 28. júla 2020, resp. na názor občianskoprávneho grémia okresného súdu zo 16. septembra 2020.</p> <p>Proti uzneseniu, ktorým okresný súd zamietol sťažnosť sťažovateľa podanú proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania, podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť pre porušenie základných práv a slobôd podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 11 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru.</p>
z odôvodnenia	<p>Sťažovateľ poukazuje na to, že okresný súd napadnutým uznesením v rozpore so zákonom a dlhodobo ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít určil nesprávnu výšku náhrady trov konania sťažovateľa, pričom okresným súdom uvádzané skutkové a právne závery sú zjavne neodôvodnené a arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné. Sťažovateľ tvrdí, že predmetom sporu v tejto veci bolo určenie vlastníckeho práva k pozemku, ktorý je oceníteľný peniazmi. Zdôrazňuje, že reálna (skutočná, trhová) hodnota tejto nehnuteľnosti bola v konaní preukázaná, nesporná a stranami sporu nenamietaná, a to v sume 9 428,64 eur. Poukazuje však na to, že okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uvádza nesprávnu výšku tarifnej hodnoty veci, a to 330 eur, pričom táto nesprávnosť má za následok nesprávnosť výpočtu výšky trov právneho zastúpenia.</p> <p>V prejednávanej veci sa žalobca najprv domáhal určenia vlastníckeho práva a</p>

neskôr určenia, že v čase vyvlastnenia bol vlastníkom pozemku, a to v presvedčení, že takéto rozhodnutie bude mať za následok to, že nie pôvodný vlastník, ale on dostane 9 428,64 eur, ktoré už sťažovateľ na základe vyvlastnenia zložil do úschovy. Z hľadiska určenia tarifnej hodnoty sporu bolo od jeho začiatku, presnejšie od pristúpenia sťažovateľa do konania, zrejme, že vo vzťahu k sťažovateľovi samotný žalobca svojím návrhom, aby súd pripustil do konania na strane žalovaného sťažovateľa, spravil sporným práve vlastnícke právo sťažovateľa. Určenie vlastníckeho práva žalobcu, ktoré by bolo v prípade úspechu jeho žaloby výsledkom sporu, by pre sťažovateľa znamenalo stratu jeho vlastníckeho práva, ktoré nadobudol vyvlastnením. Preto z pohľadu sťažovateľa hodnotu sporu na začiatku poskytovania právneho zastúpenia určovala hodnota pozemku stanovená na základe znaleckého posudku, a to v sume 9 428,64 eur. Žalobca argumentuje tým, že z rozhodnutí ústavného súdu vyplýva, že všetky strany sporu si na jeho začiatku musia byť schopné vytvoriť predstavu o jeho nákladnosti. Sťažovateľovi však od začiatku sporu muselo byť zrejme, že môže prísť o svoje vlastnícke právo k pozemku v prospech žalobcu. Na strane druhej aj žalobcovi muselo byť zrejme, že v prípade úspechu jeho žaloby by sťažovateľ prišiel o svoje vlastnícke právo.

Z namietaného uznesenia v spojení s jemu predchádzajúcim uznesením vyššieho súdneho úradníka je však zrejme, že rozhodnutie vychádza z celkom iného základu, ktorým je úvaha, že pri určovaní výšky náhrady trov konania je potrebné zohľadniť cenu nehnuteľnosti dohodnutú v kúpnej zmluve uzavretej medzi žalobcom a žalovanou v 1. rade. Táto úvaha však vychádza z nesprávneho východiska, pretože cena spornej nehnuteľnosti bola (aj) žalobcovi známa z predmetného znaleckého posudku a následne z rozhodnutia o vyvlastnení a žalobca ju v spore nikdy nespochybnil ani nenamietal. Cena spornej veci v zmysle § 10 ods. 2 vyhlášky určená pri začatí poskytovania právnej služby sťažovateľovi tak predstavovala sumu 9 428,64 eur, nie 330 eur, ako nesprávne určil okresný súd, pretože v prípade úspechu žaloby by sa žalobca na úkor sťažovateľa stal vlastníkom pozemku. Napokon aj to bolo dôvodom, prečo žalobca navrhol zmenu žaloby, ktorú okresný súd pripustil uznesením z 11. decembra 2017. Z uvedeného možno uzavrieť, že okresný súd vychádzal z celkom mylnej predstavy o tom, čo bolo predmetom sporu medzi žalobcom a sťažovateľom, a preto došlo k zjavnému omylu pri posúdení toho, čo má byť základnou sadzbou tarifnej odmeny.

Pokiaľ okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia argumentuje nálezom ústavného súdu č. k. I. ÚS 544/2019, v ktorom bolo vyslovené porušenie základných práv sťažovateľky (fyzickej osoby), ktorá sa proti žalovanej domáhala určenia vlastníckeho práva k pozemku pre neplatnosť jej právnu predchodkyňou uzavretej kúpnej zmluvy, pričom po podaní žaloby bol na protest prokurátora zrušený vklad vlastníckeho práva žalovanej obchodnej spoločnosti, došlo k zápisu právnej predchodkyne sťažovateľky ako vlastníčky pozemku a nasledovalo späťvzatie žaloby sťažovateľky, zastavenie konania a priznanie náhrady trov konania žalovanej obchodnej spoločnosti proti sťažovateľke, a to vo výške vychádzajúcej z hodnoty pozemku, a nie z hodnoty podľa kúpnej ceny v zmluve uzavretej právnu predchodkyňou sťažovateľky so žalovanou obchodnou spoločnosťou (1 500 eur), ale podľa kúpnej ceny v zmluve uzavretej sťažovateľkou s inou obchodnou spoločnosťou (32 108,75 eur), je potrebné prisvedčiť tvrdeniam sťažovateľa, že ide o odlišný skutkový a právny stav.

Procesné východisko konania posudzovaného v náleze sp. zn. I. ÚS 544/2019 je celkom iné, ako to bolo v prípade sťažovateľa a žalobcu. V aktuálne prejednávanej veci bol sťažovateľ žalovaným, ktorý do konania pristúpil na základe návrhu samotného žalobcu, ktorý už v tom čase mal vedomosť o vypracovanom znaleckom posudku a v ňom určenej reálnej hodnote predmetného pozemku.

Pochybenie okresného súdu ústavný súd videl v tom, že okresný súd rozhodol o výške trov konania len mechanickým a matematickým posudzovaním reálnej hodnoty predmetu sporu a neposudzoval ju v širších súvislostiach, najmä s

	<p>ohľadom na konkrétne osobitné okolnosti danej veci (vek žalobkyne, spor o neplatnosť spornej kúpnej zmluvy práve pre neprimeranosť ceny, odpadnutie príčiny na podanie dôvodnej žaloby pre úspešný protest prokurátora, späťvzatie žaloby z objektívnych dôvodov). Tieto okolnosti boli podľa názoru ústavného súdu dostatočne presvedčivé na to, aby súd pri určení trov konania vychádzal z ceny uvedenej v kúpnej zmluve, pretože dbal nielen o to, aby bolo rozhodnutie v celkovom kontexte zákonné, ale i spravodlivé (II. ÚS 402/2021). Možno teda konštatovať, že nešlo o analogickú skutkovú situáciu, čo je základ pre prevzatie právnych záverov vyslovených v inej právnej veci. V prerokúvanej veci bolo síce sporné to, či sa má za hodnotu veci považovať cena dohodnutá v zmluve alebo cena veci určená posudkom, pričom ale okresný súd nezohľadnil, že základom rozhodnutia o trovách konania ako procesného rozhodnutia musí byť stav procesný a ten bol určený obsahom žaloby a jej potencionálnym výsledkom či už pre sťažovateľa, alebo pre žalobcu (obdobne III. ÚS 528/2021). Okresný súd mal pri určení výšky trov konania postupovať podľa § 10 ods. 2 vyhlášky a cenu (hodnotu) veci posudzovať podľa v konaní preukázanej ceny pozemku určenej znaleckým posudkom. Napokon pre získanie práve tejto hodnoty sa žalobca obrátil na súd so svojim návrhom o určenie, že on bol vlastníkom pozemku ku dňu jeho vyvlastnenia. Ak by totiž súd určil jeho vlastnícke právo k sporným pozemkom k tomuto dátumu, získal by žalobca nárok na vyplatenie ceny za vyvlastnenie (obdobne II. ÚS 397/2021).</p> <p>S ohľadom na uvedené ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 11 listiny a právo pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu. Z tohto dôvodu ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov v konaní pred ústavným súdom.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	I. ÚS 544/2019 III. ÚS 528/2021, II. ÚS 397/2021
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	cena-cena nehnuteľností advokát, advokácia-odmena advokáta advokát, advokácia-náhrada trov právneho zastúpenia trovy konania práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu práva a slobody – základné ľudské práva a slobody-právo vlastníť majetok znalec, znalecký posudok

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.